ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ — ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΤΗΣΙΑ .... Δρ. 720, ΕΞΑΜΗΝΟΣ .. » 360 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΤΗΣΙΑ .... £ 2, ΕΞΑΜΗΝΟΣ . £ 1.5 — ΑΜΕΡΙΚΗΣ: ΕΤΗΣΙΑ .... $ 10, ΕΞΑΜΗΝΟΣ . $ 6

ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1938

Ἔκλειψις σ' τετάρτην. Ἀν. ἡλ. 5.33. Δύσ. 7.27. Ἰγνατίου καὶ Δαλμάτου

ΑΘΗΝΑΙ ΕΤΟΣ ΙΖ'. — ΑΡΙΘ. 5778 | ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Δ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΡΙΩΤΗΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΛΩ ΑΡΙΘ. 3 | Τηλ. 30-221—30-222—ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡ. 2

Η ΕΥΓΛΩΤΤΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

Οἱ ἀριθμοὶ ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ εὐγλωττότεροι κήρυκες τῆς πραγματικότητος. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς δευτέρας ἐπετείου τῆς 4ης Αὐγούστου τὸ ὑφυπουργεῖον Τύπου καὶ Τουρισμοῦ ἔκρινε σκόπιμον νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς τὴν διακήρυξιν τοῦ ἔργου τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὴν διετίαν. Τὸ χαρακτηριστικὸν εἶνε, ὅτι οἱ ἀριθμοί, τοὺς ὁποίους παραθέτομεν κατωτέρω, ἀποτελοῦν στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπιβεβαιωθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου οἰκονομικοῦ συμβουλίου καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτησιν. Οἱ ἀναγνῶσται τῆς στήλης αὐτῆς θὰ ἔχουν οὕτω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναγνώσουν τὰ στοιχεῖα ταῦτα καὶ νὰ ἐκτιμήσουν κατ' ἀξίαν τὸ συντελεσθὲν μέχρι τοῦδε ἔργον. Ἀλλ' ἰδοὺ οἱ ἀριθμοί:

	Τὴν 4 Αὐγούστου 1936	Σήμερον
Βιομηχανικὴ παραγωγὴ [δείκτης κατὰ [illegible]]	147.10	167.93
Ἐξαγωγὴ ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν [ἀξία εἰς δραχμὰς]	6.992.988.000	8.672.531.000
[illegible]	1.812.882	1.931.131
[illegible]	1.300.000	5.000.000
[illegible]	32.330.000	31.245.000
[illegible]	2.194	2.148
[illegible]	2.306	2.225
[illegible]	63.28	73.32
[illegible]	19.162.500.000	23.064.400.000
[illegible]	47.61	70.38
[illegible]	5.606.400.000	6.466.820.000
[illegible]	2.040.700	3.240.700

Ἡ ἀναπτυχθεῖσα κυβερνητικὴ δραστηριότης κατὰ τὴν διετίαν 1936—1938 παρουσιάζει μίαν γενικὴν καὶ σημαντικὴν αὔξησιν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς, τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωφελοῦς ἐργασίας.

Τὰ παρατιθέμενα κατωτέρω ποσοστὰ τοῦ 1937 ἔναντι τοῦ 1935 ἐπισήμως ἐξηκριβωμένα ὁμιλοῦν εὐγλωττότερον περὶ τῆς προοδευτικῆς κινήσεως τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις.

Ἐμπόριον

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1937 ἔναντι τοῦ 1935

Αὔξησις

εἰς ἀξίαν ἐμπορευμάτων

Εἰσαγωγὴ κατὰ .... 42,43 %
Ἐξαγωγὴ κατὰ .... 74,55 %

Εἰς ὄγκον ἐμπορευμάτων

Εἰσαγωγὴ κατὰ .... 13,66 %
Ἐξαγωγὴ κατὰ .... 59,73 %

Βιομηχανία

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1937 ἔναντι τοῦ 1935

Αὔξησις

Βιομηχανικῆς παραγωγῆς .... 37 %
Εἰσαγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων .... 33,7 %
Ἐξαγωγῆς » » .... 63 %

Σταθμικὸς δείκτης Α.Ο. Συμβουλίου

Κατὰ τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1938 ἔναντι 31ης Ἰουλίου 1936
Εἰσαγωγὴ διετηρήθη εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον.
Ἐξαγωγὴ βιομηχανικῶν προϊόντων αὐξήσεις .. 35,36 %

Ἁλιεία

Κατὰ τὸ 1937 ἐξεδόθησαν ἄνω τῶν 100 καταδικαστικῶν ἀποφάσεων δι' ἁλιείαν διὰ δυναμίτιδος.

Κατὰ τὸ 1936 ἐξεδόθησαν 377 καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις δι' ἁλιευτικὰς παραβάσεις.

Καπνός

Αὔξησις ἐξαγωγῆς καπνῶν

Κατὰ τὸ 1936—37 ἔναντι τοῦ 1935—36 κατὰ .... 21,7 %
» » 1937—38 » » » » » .... 42,3 %

Ἂν καὶ διὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν αὔξησιν ἔχομεν τὰ στοιχεῖα μόνον τῶν 8 πρώτων μηνῶν.

Οἱ [illegible] ἐκ τῆς [illegible] τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς [illegible] κατὰ τὸ 1937, 75.000.000 [illegible].

Τὸ [illegible] ἔναντι τοῦ 1935:
Διὰ τὸ 1936 κατὰ .... 13,7 %
Διὰ τὸ 1937 κατὰ .... 47,1 %

Δημόσια Ἔργα

Ἐντὸς διετίας θὰ γίνουν ἔργα ὁδοποιίας ἀξίας δραχμῶν 2.000.000.000.

Ὑδραυλικὰ ἔργα

Ἀξίας 2.400.000.000 καὶ θὰ ἔχωμεν τὰς ἑξῆς ὠφελείας:
Στρέμματα [illegible] 275.700
» τοῦ θὰ προστατευθοῦν 966.300
» τοῦ θὰ ἀρδευθοῦν 463.600

Αἱ δαπάναι τῆς συντηρήσεως τῶν ἔργων ηὐξήθησαν κατὰ 60 %. Κατὰ τὸ 1936—1938:
Ἐγιναν νέαι ὁδοὶ καὶ τεχνικὰ ἔργα ἀξίας ...... Δρχ. 976.218.581
» νέα ὑδραυλικὰ ἔργα ἀξίας .... » 531.050.095
Κατὰ τὸ ἔτος 1938—39 θὰ δαπανηθοῦν .... » 255.000.000

Τ. Τ. Τ.

Αἱ εἰσπράξεις τῶν [illegible] κατὰ τὸ 1936—37 ἔναντι τοῦ 1935—36 ηὐξήθησαν κατὰ .... Δρχ. 15.000.000
Οἱ [illegible] τῶν ταμείων [illegible] καὶ ἀλληλοβοηθείας ηὐξήθησαν κατὰ .... » 3.350.000
[illegible] τὸ ταμεῖον [illegible] κατέβαλε βοηθήματα .... » 7.944.000
Τὸ δὲ ταμεῖον ἀλληλοβοηθείας .... » 10.450.000

Ἐργασία

— Ἐντὸς διετίας ὑπεγράφησαν 384 συλλογικαὶ συμβάσεις.
— Τὸ ὑφυπουργεῖον [illegible] εἰς 41.374 διαφορὰς ἐκ τῶν 44.217 [illegible].
— [illegible] 6.150 παλαιοὶ πολεμισταί.
— [illegible] 10.577 [illegible] 2.669.
— [illegible] Ἀθηνῶν—Πειραιῶς—Θεσσαλονίκης [illegible] 250.000 [illegible].
— [illegible] 115.000 [illegible]
» 11.000 [illegible].
— [illegible] Ἰούλιον 1938 ἔναντι τῆς 3ης Αὐγούστου 1936 [illegible]:
[illegible] κατὰ .... 211,8 %
[illegible] κατὰ .... 199,4 %
— [illegible] κατὰ .. 53,7 %
— [illegible] κατὰ .. 20,4 %

Παιδεία

[illegible] 396 νέα [illegible]
» 93 [illegible]
[illegible] 591 [illegible]

Ἱδρύθησαν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην

[illegible] 1.450
[illegible] 1.800
[illegible] κατὰ τὸ ἔτος 1937—38 .... 114.652
[illegible] 57.794
[illegible] 56.858
[illegible] 7.413

[illegible]
[illegible] .... Δρχ. 14.400.000
[illegible] .... » 31.500.000
[illegible] .... » 2.000.000

Διοίκησις

— [illegible]
— [illegible]
— [illegible]
— [illegible] κατὰ τὸ 1937—38, ἔναντι τοῦ 1936—37,
[illegible] κατὰ .... 11,7 %
[illegible] κατὰ .... 13,1 %
— [illegible]
— Κατὰ τὸ 1937—38 [illegible] 29.127 [illegible] 4.680 [illegible].

Μεταλλεύματα

[illegible] .... 62 %
[illegible] .... 32 %
[illegible] .... 106 %

Χρηματιστήριον

[illegible] κατὰ .... 31,4 %
[illegible] κατὰ .... 16,4 %

Μετοχαί

[illegible] .... 68,9 %

Ὁδοποιία

[illegible] 1936—38 [illegible] .... Δρχ. 976.218.581

ΗΡΧΙΣΕΝ Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ἡ πρωτεύουσα συνεκέντρωσε χθὲς περὶ τὰς 14.000 ἀγροτῶν ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους, ἀντιπροσώπων τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν. Εἶνε ἡ πρώτη, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, σοβαρὰ ἐπαφὴ τοῦ χωρίου μὲ τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἡ πρώτη κοινὴ ἐμφάνισις τοῦ ἀγρότου μετὰ τοῦ πολίτου. Οἱ συνεταιρισταὶ μὲ τάξιν καὶ εὐπρέπειαν παρετάχθησαν κατὰ νομοὺς καὶ τὸ ἀπόγευμα παρήλασαν διὰ τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν μεταβαίνοντες εἰς τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς διὰ τὰ συνέδριόν των. Ἡ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ἡ ἐμφάνισις τῶν ἀγροτῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὑπῆρξεν πλέον ἡ ἀγαθὴ καὶ τὸ κοινὸν παντοιοτρόπως ἐπροθυμοποιήθη νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν συμπάθειάν του πρὸς τοὺς καλοὺς χωρικούς, εἰς τὸν μόχθον τῶν ὁποίων ἡ χώρα ὀφείλει τὴν ἐπάρκειάν της εἰς τρόφιμα. Ζωηροί, εὐθυτενεῖς, μὲ χαρωπὸν πρόσωπον καὶ μὲ στερεωμένον τὸ φρόνημα οἱ χωρικοὶ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς χθεσινῆς των ἐπιδείξεως ἔτειναν τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀστικὸν πληθυσμὸν καὶ συνωμολόγησαν μετ' αὐτοῦ πίστιν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ συνεργασίαν ὁμαλὴν ἐπ' ἀγαθῷ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας. Τὸ συμβόλαιον δὲ τοῦτο συνεργασίας ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν πρᾶξιν, ποὺ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐπέτειον τῆς 4ης Αὐγούστου ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος.

Πρωτοφανὴς πράγματι εἰς συγκέντρωσιν καὶ εἰς ἐνθουσιασμὸν ὑπῆρξεν χθὲς τὸ Α' Πανελλήνιον Συνέδριον τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσεν ἡ Ἐθνικὴ Συνομοσπονδία τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν τῆς Ἑλλάδος. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἐμφανίζεται μία τοιαύτη συγκέντρωσις τῆς ἀγροτικῆς τάξεως. Ὁ λαὸς τῆς πρωτευούσης ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς κατὰ τὴν χθεσινὴν μεγαλειώδη παρέλασιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν τὰς χιλιάδας τῶν συνεταιριστῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου κράτους ἐχαιρέτησαν καὶ ἐξητωκραύγασαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ νέου κράτους.

Ἄνδρες ἡλιοκαμμένοι ἀπὸ ὅλα τὰ ἀπόμερα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος, παιδιὰ μὲ ὅλον τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς νεότητος, γυναῖκες καὶ κορίτσια τῆς ἀγροτιᾶς συνεκεντρώθησαν διὰ νὰ ἐπευφημήσουν τὸν πρῶτον ἀγρότην τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτοῦ δὲν ἔμειναν ἀμέτοχοι τὰ ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου ἱστάμενα πλήθη, τὰ ὁποῖα ἐξητωκραύγαζε καὶ ἐχαιρέτα τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὑπαίθρου. Πολὺ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς παρελάσεως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν μετὰ τῶν σημαιῶν καὶ λαβάρων των συνεκεντρώθησαν κατὰ περιφερείας καὶ ἐπαρχίας εἰς τετράδας ἐπὶ τῶν ὁδῶν Γ' Σεπτεμβρίου καὶ Πανεπιστημίου. Τῶν περισσοτέρων περιφερειακῶν ὁμάδων προηγοῦντο γυναῖκες φέρουσαι τοπικὰς ἐνδυμασίας καὶ κρατοῦσαι στάχεις. Τὸ ὅλον θέαμα τῆς παρατάξεως ἦτο γραφικώτατον.

Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἐπὶ τῆς ἐξέδρας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὡμίλησε χθὲς πρὸς τοὺς ἀγρότας

Η ΠΑΡΕΛΑΣΙΣ

Ἡ παρέλασις ἤρχισεν εὐθὺς ὡς ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ὁ κ. πρωθυπουργὸς τὴν 6 μ. μ. Προηγοῦντο μηχανοκίνητα ὄρατρα, ἠκολούθει τμῆμα τῆς μουσικῆς τῆς διοικήσεως πρωτευούσης, ἐνῷ ἡ ὑπόλοιπος μουσικὴ εἶχε παραταχθῆ ἀπέναντι τῆς ἐξέδρας τῶν ἐπισήμων καὶ ἐπαιάνιζε συνεχῶς τὸν ἀγροτικὸν ὕμνον καὶ τὸν ὕμνον τῆς 4ης Αὐγούστου. Κατόπιν ἤρχοντο κατὰ σειρὰν φουστανελλοφόροι κρατοῦντες τὰς σημαίας τῆς ἐθνικῆς συνομοσπονδίας τῶν Συνεταιρισμῶν τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἀντιπρόσωποι συνεταιρισμῶν Ἠπείρου, Θεσσαλίας, Θρᾴκης, Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Κεντρικῆς Μακεδονίας, Κρήτης, νήσων τοῦ Αἰγαίου, Πελοποννήσου, Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Ἀττικῆς. Τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συνεταιρισμῶν Ἀττικῆς προηγεῖτο ἅρμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο τοποθετημένη μία [illegible] παριστῶσα τὴν ὀδρόγειον. Τὴν παρέλασιν ἔκλειον 700 ἱππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἵππευον τοὺς [illegible] ἵππους των φορτώνοντας προσθέτως μὲ τὰ ἄροτρα. Ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι ἐκράτουν πινακίδας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν ἀναγεγραμμέναι ἐνθουσιώδεις φράσεις ὑπὲρ τῆς 4ης Αὐγούστου, τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ.

Ἡ παρέλασις ἐτελείωσε τὴν 7 μ. μ. διαρκέσασα περίπου ὥρας. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως παρηκολούθησεν ὅλην τὴν παρέλασιν μὲ ἀδιάπτωτον ἐνδιαφέρον εἰς ὅλας δὲ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις τῶν παρελαυνόντων τμημάτων ἐχαιρέτα μὲ ἔκδηλον εὐχαρίστησιν.

Οἱ παρελαύνοντες ἀντιπρόσωποι διερχόμενοι πρὸ τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ κατευθύνοντο κατὰ μᾶζαν πρὸς τὸν χῶρον τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ὅπου καὶ ἐλάμβανον θέσιν ἀναμένοντες τὴν ἔναρξιν τοῦ συνεδρίου.

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Τὴν 8ην μ. μ. εἰσέρχεται εἰς τὸν χῶρον τοῦ συνεδρίου συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως τὸν ὁποῖον ὑποδέχεται τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς ἐθνικῆς συνομοσπονδίας γεωργικῶν συνεταιρισμῶν τῆς Ἑλλάδος ὁ δὲ κ. Γιακουμίδης ἐκπρόσωπος τῶν γεωργικῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων Μακεδονίας προσφωνεῖ αὐτὸν μὲ τὰ ἑξῆς:

«Μεγάλε ἀρχηγέ,

[illegible] ἀγροτικὸς κόσμος σοῦ συνεκεντρώθηκε ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Ἑλλάδος σὲ εὐγνωμονεῖ γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴ χάρι ποὺ τοῦ δίνεις νὰ προεδρεύσῃς στὸ συνέδριό του καὶ σὲ καλωσωρίζει.

Τὰ ἔργα σου γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν ἀγροτιὰ σοῦ δίνουν τὴν πρωτοκαθεδρία ὄχι μόνον στὸ συνέδριό μας αὐτό, ἀλλὰ καὶ μέσα στὶς καρδιές μας.

Μεγάλε μας ἀγρότη,

Δικέ μας μέσα στοὺς δικούς μας,

Καλωσώρισες μεταξύ μας. Οἱ συνεταιριστὲς σὲ περιμένουν μὲ ἀνυπόμονη λαχτάρα γιὰ νὰ σὲ ἰδοῦν, νὰ σὲ ἀκούσουν καὶ νὰ σοῦ δείξουν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσί τους σὲ σένα καὶ στὸ μεγάλο σου ἔργο.

Ἀρχηγέ μας καλωσώρισες».

Διὰ μέσου τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου ὁ κ. πρόεδρος προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐξέδραν. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ οἱ 20.000 ἄνθρωποι ἐγείρονται καὶ ἐκσποῦν εἰς ἐνθουσιώδεις ζητωκραυγάς.

«Νὰ μᾶς ζήσῃς ἀρχηγέ! Ζήτω ὁ πρῶτος ἀγρότης».

Ἐπὶ πολὺν ὥραν ὁ λόκληρος ὁ χῶρος ἐδονεῖτο ἀπὸ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις τῶν συνέδρων. Ἐν συνεχείᾳ ὁ πρόεδρος τῆς συνομοσπονδίας κ. Μπάμπης Ἀλιβιζᾶτος ἀναγγέλων τὸ συνέδριον, παρακαλεῖ τὸν κ. πρόεδρον τῆς κυβερνήσεως ὅπως κηρύξῃ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ.

Ὁ κ. πρωθυπουργὸς λαβὼν τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς:

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΜΕΤΑΞΑ

Μὲ χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν σᾶς βλέπω συγκεντρωμένους ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προπατόρων μας, ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεταιρισμένου ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος. [Οὐρανομήκεις ζητωκραυγαί. Φωναί: Νὰ μᾶς ζήσῃς ἀρχηγέ]. Εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος τιμᾶται διὰ τῆς συγκεντρώσεως ἀντιπροσώπων τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου μὲ τοιαύτην πληθὺν καὶ μὲ τοιοῦτον ἐνθουσιασμὸν ὥστε αὐτὰ καὶ μόνον νὰ ἀποδεικνύουν πόσον τὸ καθεστὼς τῆς 4ης Αὐγούστου εἰσέδυσε βαθειὰ εἰς τὴν ψυχὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. [Διάτοροι ζητωκραυγαί, ζήτω ἡ 4η Αὐγούστου, ζήτω ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς, ζήτω ὁ ἀρχηγός], ὥστε αὐτὰ καὶ μόνον νὰ δεικνύουν πόσον τὸ καθεστὼς τῆς 4ης Αὐγούστου εἰσέδυσε βαθειὰ εἰς τὴν ψυχὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου ἰδίως, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὸ καθεστὼς αὐτὸ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὰ δεσμά, κάτω ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐστέναζε, δεσμὰ πολιτικὰ καὶ δεσμὰ οἰκονομικά. [Ζητωκραυγαί, φωναί: νὰ μᾶς ζήσῃς προστάτη μας, νὰ μᾶς ζήσῃς πατέρα μας]. Ὑπὸ τὸ καθεστὼς τῆς 4ης Αὐγούστου ὁ κάθε ἀγρότης ἀνυψώνει ἐλεύθερα καὶ ὑπερήφανα τὸ κεφάλι του καὶ εὑρίσκεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν πρὸς τὸ κράτος, τοῦ ὁποίου προορισμὸς εἶνε ἡ προστασία τοῦ ἀγρότου. [Παρατεταμέναι ζητωκραυγαὶ καὶ φωναί: Ζήτω ὁ πρῶτος ἀγρότης, ζήτω ὁ προστάτης τῶν ἀγροτῶν, ζήτω ὁ ἀρχηγός]. Ἐσεῖς κυρίως ἐδῶ ἀντιπροσωπεύοντες τὸν ὠργανωμένον ἀγροτικὸν κόσμον παρουσιάζετε τὸ γεγονὸς τῆς ἐπιτυχίας τῆς συνεταιριστικῆς ἰδέας, ἡ ὁποία ἀκόμη περισσότερον ὠργανωμένη, ἐπεκτεινομένη εἰς ὁλόκληρον τὸν ἀγροτικὸν κόσμον, καθοδηγουμένη ἀπὸ τὸ κράτος θὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀγροτικὸν κόσμον τὰ μέσα, ὥστε μὲ τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔργου του, καὶ συγχρόνως θὰ φέρῃ τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐν γένει τὴν ἐκπολιτιστικὴν κίνησιν εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ τελευταίου χωρίου τῆς. [Ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήματα]. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους καὶ τοιοῦτον ἐνθουσιασμὸν χαιρετίζω ἀγαπητοί μου ἀγρόται, πιστοί μου φίλοι καὶ σύντροφοι, χαιρετίζω τὸν ἐρχομό σας ἐδῶ [μυριόστομος ζητωκραυγὴ καὶ φωναί: νὰ μᾶς ζήσῃς ἀρχηγέ]. Καὶ κηρύσσω τὴν ἔναρξιν τοῦ α' ἐθνικοῦ συνεδρίου τῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν εὐχὴν ὅπως τοῦτο γίνῃ ἀπαρχὴ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς συνεταιριστικῆς ἰδέας παντοῦ μὲ πρόοδον καὶ προκοπὴν ὁλοκλήρου τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου. Ζήτω ὁ ἀγροτικὸς κόσμος. [Ἀτελείωτοι ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήματα καλύπτουν τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως].

Μετὰ τὸν κ. πρωθυπουργὸν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Μπάμπης Ἀλιβιζᾶτος ὁ ὁποῖος ἐκθέτει τὰ ἑξῆς:

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

Μακαριώτατε,
Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι ὑπουργοί,
Ἀγαπητοί μου συνεργάται καὶ φίλοι,

Εἶμαι πραγματικὰ εὐτυχής, γιατὶ ἔλαχε σὲ μένα ὁ κλῆρος νὰ σᾶς φέρω τὸν θερμὸ χαιρετισμὸ τῆς ἐθνικῆς συνομοσπονδίας γεωργικῶν συνεταιρισμῶν [χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγαί] καὶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἀποβλέπουμε σὲ σᾶς μὲ πεποίθησι, μὲ αἰσθήματα πραγματικῆς ὑπερηφανείας καὶ μὲ τὶς καλλίτερες ἐλπίδες.

Μὲ πεποίθησι ὅτι θὰ φέρετε εἰς πέρας τὸ βαρὺ ἔργον ποὺ πρόκειται νὰ σᾶς ἀνατεθῇ, ἔργον τοῦ ὁποίου τελικὸς σκοπὸς θὰ εἶνε ἡ εὐημερία τοῦ ἀγρότου καὶ τῆς κοινῆς μας πατρίδος.

Ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ θεωρήσω ὅτι τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ σημερινό μας συνέδριο γίνεται κάτω ἀπὸ τὴ σκιὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπάνω στὴν ὁποίαν ὑψώνεται ὑπερήφανα ἕνα ἀπὸ τὰ ὡραιότερα μνημεῖα ποὺ παρέδωσε καὶ ἐκληροδότησε στὴν ἀνθρωπότητα ὁ πρῶτος ἑλληνικὸς πολιτισμός, καὶ ὅτι ταυτόχρονα προεδρεύει τοῦ συνεδρίου μας ὁ ἀρχηγὸς τοῦ συνεταιρισμένου ἀγροτικοῦ κόσμου καὶ σεβαστός μου πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως [χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγαί: ζήτω ὁ ἀρχηγός] ὁ ὁποῖος ἔταξεν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς του νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια τοῦ τρίτου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἂς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ νομίζω πὼς παίρνει μιὰ συμβολικὰ ἀνώτερη σημασία.

Γιατὶ οἱ γεωργικὲς συνεταιριστικὲς ὀργανώσεις ἔχουν νὰ παίξουν ὡς πρωτοπόροι τῆς ἀγροτικῆς τάξεως ἕνα πρωταρχικὸ καὶ σοβαρώτατο ρόλο στὴ δημιουργία τοῦ νέου αὐτοῦ ἐθνικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Ἀλλὰ ἀδιακρίτως ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸ σημερινὸν συνέδριον παίρνει ἐντελῶς ξεχωριστὴ σημασία καὶ ἐντελῶς καθολικώτερο χαρακτῆρα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἔρχεται νὰ θέσῃ ἁπλῶς τὶς βάσεις γιὰ μιὰ νέα γεωργικὴ συνεταιριστικὴ ζωή, ἀλλὰ ταυτόχρονα νὰ διαγράψῃ τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ συνεργασία τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου μετὰ τοῦ κράτους, συνεργασία τῆς ὁποίας τὶς βάσεις ἔθεσε ὁ νεαρὸς νόμος 1154 ὁ νόμος περὶ κεντρικῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργικῶν συνε-

[Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 7ην σελίδα]

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΒΕΡΣΑΛΛΙΩΝ

Η ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ κ. ΛΟΫΔ ΤΖΩΡΤΖ

21

Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΙΤΑΛΙΑΣ — ΓΑΛΛΙΑΣ

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν διαπραγματεύσεών μου μὲ τοὺς Ἰταλοὺς ἔβλεπα ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτική των ἐπηρεάζετο εἰς μεγάλον βαθμὸν ὑπὸ ἑνὸς συνδυασμοῦ ζηλοτυπίας, ἀντιζηλίας, ἀντιπαθείας καὶ φόβου ἔναντι τῆς Γαλλίας. Τὸ δέος ποὺ ἐνέπνεε εἰς αὐτοὺς ἡ Γαλλία μοῦ ἐξέφρασε κάποτε διὰ μιᾶς φράσεως Ἰταλὸς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸν ὁποῖον εἶχα ἀπευθύνῃ τὴν ἐρώτησιν: «Διατί εἰς ὅλας τὰς διασκέψεις — ἰδίως δὲ τὰς μεταπολεμικὰς διασκέψεις — ἡ Ἰταλία οὐδέποτε συνεφώνει μὲ τοὺς Γάλλους». «Ἡ μόνη ἐξήγησις ποὺ μοῦ ἐδόθη ἦτο ἑαυτὸς ὁ τρομερὸς στρατὸς πέραν τῶν Ἀλπεων. Ἐὰν ἔχῃ κανεὶς ὑπ' ὄψει τὸ ἱστορικὸν φόντο ἑνὸς ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἐπὶ 15 αἰῶνας ὑπῆρξε λεία ξένων εἰσβολέων, καταλαβαίνει εὐκολώτερα τὴν διάθεσιν τοῦ Μουσσολίνι [illegible] [illegible] δύναμιν. Δὲν θὰ [illegible] [illegible] τὸ ἰταλικὸν ἔθνος [illegible] φόβους [illegible] τὴν πολεμικὴν του δύναμιν διὰ νὰ καταστήσῃ τοὺς [illegible] φόβους περιττούς.

Ἀλλὰ ἡ διπλωματία τῆς Ἰταλίας [illegible]

[illegible]

Ο ΟΥΪΛΣΟΝ ΑΝΤΕΠΑΘΕΙ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ

[illegible]

δυνος μήπως ἡ ἰταλικὴ εὐσυγκινησία, ἡ ὁποία εἶχεν ἐξαφθῇ ὑπὸ τῶν ἄθλων τοῦ Ντ' Ἀννούντσιο εἰς τὸ Φιοῦμε εἰς ἕνα κολοφῶνα φλογερᾶς θέρμης, ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν ἄκαμπτον καὶ παγερὸν ἰδεαλισμὸν τοῦ Προέδρου Οὐΐλσον καὶ προκαλέσῃ ἔκρηξιν ἡ ὁποία θὰ διέσπα τὴν ἑνότητα τῶν Συμμάχων. Ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσον, τοῦ ὁποίου ἡ κρᾶσις ἦτο πλουσία εἰς ἐχθροπάθειαν, ἀντεπάθει τοὺς Ἰταλοὺς ἐκ βάθους καρδίας. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ προσωπικῆς ἀντιπαθείας ἔναντι τοῦ πνευματώδους Ὀρλάνδο ἢ τοῦ ἁβροῦ Σοννίνο· τοὺς ἀντεπάθει ὡς ἐνσάρκωσιν τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία καθ' ὅλον τὸν πόλεμον ἔβλεπεν βιαστικὴν ἀφετηριασμοῦ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων ἄλλων λαῶν. Ὁ πόλεμος διεξαγόμενος ἀπὸ πάντα ἰδεαλιστικῶν σκοπῶν ἐθεωρεῖτο ὑπ' αὐτοῦ βδέλυγμα, ἡ ὁποία ἐκαθίσταται διὰ τοῦ φόνου. Οἱ Ἰταλοὶ ἀντιπρόσωποι ἐφαίνοντο ὡσὰν νὰ μὴ ἐνδιεφέροντο διὰ κανένα ἐκ τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης ἐξαιρέσει τῆς διανομῆς τῶν λαφύρων. Ὅσον δὲ αἱ συζητήσεις ἐπροχώρουσαν καὶ ἡ ἰταλικὴ ἀπαίτησις καθίστατο ὁλονὲν σαφεστέρα, ἡ ὀργὴ τοῦ Οὐΐλσον ἐφλόγιζε ὑπερβάσα πάντα χαλινόν.

Η ΡΗΞΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΧΑΟΥΖ

Ὁ πρόεδρος ἐρρίφθη εἰς τὴν διένεξιν μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Γιουγκοσλαυΐας μὲ μίαν ἔντασιν τὴν ὁποίαν δὲν εἶχα ἴδῃ ποτὲ νὰ ἐκδηλοῖ εἰς οἱανδήποτε ἄλλην διένεξιν σχετικὴν μὲ τὴν κατάρτισιν τῆς συνθήκης. [illegible]

[illegible]

εἶπε μὲ ἤρεμον, ἀλλὰ κάπως ξηρὰν φωνήν:

— Μπά! μπά! Τί συμβαίνει;

Ἦτο ἐμφανῶς ἐκνευρισμένος καί, ὅπως ἀπεκαλύφθη ἔπειτα, ἀδιαλλάκτως ὠργισμένος, ὄχι ἐναντίον τῶν δύο ξένων πρωθυπουργῶν, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ Χάους, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν εἶχε τηρήσει ἐνήμερον τῆς συναντήσεως. Ἔκρινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἦτο παρὼν κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἑνὸς ζητήματος, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιέφερε τόσον ζωτικῶς.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐλλείψεως διακριτικότητος ἐκ μέρους τοῦ Χάους, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐτήρησε μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ σώσῃ τὸν Οὐΐλσον ἀπὸ ἕνα ἐνοχλητικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ὑπέσκαπτε τὴν ἰσχύν του. Ὁ Χάους οὐδέποτε συνεχωρήθη. Πολὺ λίγο τὸν ξαναεῖδα κατὰ τὴν δυσάρεστον ἐκείνην συνάντησιν. Δὲν ἐπεφορτίσθη πλέον νέας διπλωματικὰς ἀποστολὰς ὑπὸ τοῦ Οὐΐλσον. Ὁ Πρόεδρος εἶχεν ἔντονον ζηλοτυπίαν τῆς προσωπικῆς του ἐξουσίας — εἶχε τοὐλάχιστον ἕνα θεϊκὸν χάρισμα: ἦτο ζηλότυπος θεός — [illegible] παραβλέψας τὸν εἰς αὐτὸν [illegible] σεβασμόν, ὁ Χάους [illegible] αὐτὴν τὴν [illegible] τοῦ [illegible] του καὶ αὐτοὶ ὑπέπεσε [illegible] τὸ ἀσυγχώρητον ἁμάρτημα.

ΠΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ἡ ἀποτυχία τοῦ Ὀρλάνδο καὶ τοῦ Σοννίνο ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς Ἰταλίας ἰδίως δὲ τῶν σχετικῶν μὲ τὸ Φιοῦμε, ἐπέφερε τὴν παραίτησιν τῆς κυβερνήσεως Ὀρλάνδο, τὴν 21ην Ἰουνίου. Νέα κυβέρνησις ἐσχηματίσθη ὑπὸ τοῦ κ. Νίττι μὲ τὸν κ. Τιττόνι ὡς ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν. [illegible]

[illegible]

Γερμανίαν, δὲν ὑπῆρξεν εὐκαιρία συλλογικῆς συζητήσεως μὲ τοὺς νέους Ἰταλοὺς ὑπουργοὺς οἱωνδήποτε προτάσεων — νέων ἢ παλαιῶν — περὶ διευθετήσεως τῶν ἰταλικῶν ἀξιώσεων. Ἀλλὰ αἱ διαπραγματεύσεις ἐσυνεχίσθησαν ἐν μέρει δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἐν μέρει διὰ συνομιλιῶν μὲ τὸν Νίττι καὶ τὸν Τιττόνι καὶ παρετάθησαν μέχρι καὶ τοῦ 1920.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσον, μολονότι εἶχεν ἀπελπιστικῶς πληγῇ ὑπὸ τῆς νόσου του, ἐξηκολούθησε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν διακανονισμὸν τῶν συνόρων τῆς Ἰστρίας. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ἐπιμένῃ ὅτι οὐδεὶς διακανονισμὸς ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθῇ χωρὶς τὴν συγκατάθεσίν του. Συνεπῶς αἱ γαλλικαὶ καὶ βρεττανικαὶ ἐνέργειαι προσέλαβον τὴν μορφὴν ἀπ' εὐθείας προσπαθειῶν διὰ τὴν ἐπιτευξιν μιᾶς συμφωνίας μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Γιουγκοσλαυΐας. Εἴχομεν ἐπανειλημμένας συνομιλίας μὲ τὸν Πάσιτς, τὸν πρωθυπουργὸν Σέρβον, καὶ τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος μοῦ ἔκαμε τὴν ἐντύπωσιν ἱκανοῦ, ἀποφασιστικοῦ καὶ ἀξιόπιστου ἡγεμόνος. Ὁ Πάσιτς δὲν συνεπάθει διόλου τοὺς Ἰταλούς, πρᾶγμα ποὺ περιέπλεκε τὰ ζητήματα οὐκ ὀλίγον. Ἐξεφράζετο μάλιστα περιφρονητικῶς διὰ τὴν συμβολὴν των εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Αὐστρίας. Ὅταν τοῦ ὑπενθύμισα πόσον βαρεῖαι ἦσαν αἱ ἀπώλειαι των, ἡ μόνη του ἀπάντησις ἦτο:

— Ἠμπορεῖ νὰ χάσῃ κανεὶς περισσοτέρους ἄνδρας τρεπόμενος εἰς φυγὴν παρὰ πολεμῶν.

Ἡ διάθεσις αὐτὴ δὲν ἦτο εὐνοϊκὴ διὰ μίαν φιλικὴν διαπραγμάτευσιν τῶν συνόρων. Πάντως ἡμεῖς, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Οὐΐλσον, ἠθελήσαμεν τὴν ἀπαγόρευσιν νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τοὺς Γιουγκοσλάβους ἀντιπροσώπους ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ συμφωνία, αἱ κυβερνήσεις τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῆς Γαλλίας [illegible] [illegible]

[illegible]

Ο ΓΙΓΑΣ ΕΝΟΣ ΑΙΩΝΟΣ

ΡΩΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

189

Τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου ποὺ εἶχεν ἀφιερώσῃ ὁ Αὔγουστος Βακερὶ στὸν θάνατο τοῦ δευτέρου καὶ τελευταίου γυιοῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ εἰπῇ ἂν ἀνεφέρετο περισσότερο σ' ἐκεῖνον ποὺ πέθανε ἢ στὸν τραγικὸ πατέρα ποὺ τοῦ ἔμελλε νὰ θάψῃ καὶ τὸ μόνο παιδὶ ποὺ τοῦ ἀπέμενε — μιὰ καὶ ἡ Ἀντέλα, ἡ κόρη του, ἦταν σὰν πεθαμένη μέσα στὸ φρενοκομεῖο ὅπου ἦταν κλεισμένη.

«Ὁ ἀδελφός του — ἔγραφεν ὁ Βακερὶ — πέθανε κεραυνόπληκτος· αὐτὸς ἐξέπνευσεν ἀργὰ-ἀργά. Ὁ θάνατος ἔχει πολλοὺς τρόπους νὰ κτυπήσῃ τοὺς πατέρες. Ἐπὶ ἕνα ἔτος καὶ πλέον ἡ κλίνη του ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος του τάφος, ὁ τάφος ἑνὸς ζωντανοῦ, γιατί, ἕως τὴν τελευταίαν ἡμέραν, ἕως τὴν τελευταίαν ὥρα, εἶχεν ὅλη τὴν πνευματική του διαύγεια. Ἐνδιεφέρετο γι' ὅλα, ἐδιάβαζε τὶς ἐφημερίδες· μονάχα ποὺ τοῦ ἦταν ἀδύνατον νὰ γράψῃ μιὰ γραμμή. Ἡ τόσον ἴσια διάνοιά του, τὸ τόσο στερεὸ λογικό του, οἱ μακρὲς ἱστορικὲς σπουδές του, τὸ τόσο σοβαρὸ καὶ δυνατὸ ταλέντο του, ὅλα αὐτὰ σὲ τί ὠφελοῦσαν τώρα; Αὐτὸ τὸ μαρτύριο τῆς ἐνσυνειδήτου ἀδυναμίας, τῆς δεσμευμένης θελήσεως, τῆς ζωῆς μέσα στὸν θάνατο, τὸ ὑπέστη ἐπὶ δέκα ἕξη μῆνες. Καὶ ἔπειτα μιὰ πεισμονία ἐξεδηλώθη καὶ τὸν συνέτριψε στὸ ἔσχατον. Ὁ θάνατος. Ἔστω. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ μακρὰ ἀγωνία, γιατί; Μιὰ μέρα ἦταν καλλίτερα καὶ ἐμεῖς ἐπιστεύαμε πὼς εἶχε κι' ὅλας γίνῃ καλά. Ἔπειτα ἐξασθένησε γιὰ νὰ ξαναϊδῇ πάλι καὶ πάλι τὰ ξαναπίπτῃ. Γιατί αὐτὲς οἱ διαδοχικὲς ἀναβολές, ἀφοῦ ἦταν καταδικασμένος εἰς θάνατον; Γιατί ἡ εἱμαρμένη, ἀφοῦ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ τὸν σκοτώσῃ, δὲν τὸν ἀπετέλειωνεν ἀμέσως; Ποιὸς λοιπὸν εἶνε αὐτὸς ποὺ εὐχαριστεῖται ὅταν παρατείνῃ ἔτσι τὴν ἐκτέλεσι μας καὶ μᾶς κάνει νὰ πεθαίνωμε τόσες φορές;

Καὶ ὁ πατέρας του! Ἀκόμη καὶ οἱ ἐχθροί του θὰ εἰποῦν ὅτι αὐτὸ ξεπερνᾶ τὰ ἀνθρώπινα ὅρια. Στὴν ἀρχή, ποιά ἡ κόρη του — κ' ἔπειτα, ἀδελφέ μου! Ἔπειτα, πρὸ δύο χρόνων, ὁ πρωτότοκος γυιός του. Καὶ τώρα, ὁ μικρότερος. Τί εὐτυχία γιὰ τὴ μητέρα τους ὅτι ἔχει πεθάνῃ! Ὅλοι ἔφυγαν, ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ τὸν ἄφησαν μόνον. Αὐτὸν ποὺ ἦταν τόσο πατέρας! Ὤ τὰ ἀγαπημένα του παιδάκια ποὺ εἶχε τραγουδήσῃ στὰ «Φθινοπωρινὰ Φύλλα». Θὰ τοῦ εἰποῦν πὼς ἔχει ἄλλα παιδιά, ἐμᾶς ὅλους, τοὺς πνευματικοὺς υἱούς του, ὅλους ὅσοι ἔχουν γεννηθῆ ἀπὸ αὐτὸν καὶ ὅλους ὅσοι ἀπὸ αὐτὸν θὰ γεννηθοῦν, καὶ ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ δὲν θὰ τοῦ λείψουν οὔτε σήμερα, οὔτε αὔριο, οὔτε ποτέ καὶ ὅτι, ὅσο καὶ νὰ κατασκάψῃ ὁ θάνατος, αὐτὰ θὰ πληθαίνουν ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεά. Ἀλλά, θὰ τοῦ τὰ εἰποῦν αὐτὰ ἐνῷ ἴσως ἦταν ὁ ἀδελφός ἐκείνου ποὺ κεῖται καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ θρηνήσῃ».

Πλήθη πυκνά, πλήθη βουβά, καὶ πλήθη συνεζεύζονταν τὸ σπίτι τοῦ πατέρα ποὺ πάλι εἶχε τόσο σκληρὰ κτυπηθῇ γιὰ νὰ περιβάλουν μὲ τὴν βαθειὰ συμπάθειά τους ἐκεῖνον ποὺ ὅλοι θεωροῦσαν πνευματικὸν πατέρα τους. Λίγο μετὰ τὸ μεσημέρι κατέβαιναν τὸν νεκρὸν ἀπὸ τὸ σπίτι. Καὶ δὲν ἔμεινε καρδιὰ ποὺ νὰ μὴ ραγίσῃ καθὼς ὁ γέρο Οὐγκῶ, μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ μαρμαρωμένα ἀπὸ τὴν ὀδύνη, μὲ τὴν ὄψιν ἀλλοιωμένη ἀπὸ τὸ σπαραγμό, κατέβηκε τὴ σκάλα καὶ ἐγύρισε πίσω νὰ κυττάξῃ ποὺ κατέβαζαν τὸ τελευταῖο παιδί του, ξαπλωμένο στὸ φέρετρο. Κ' ἄλλη σπαρακτικὴ στιγμή — ἔγραφαν οἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς — ὅταν ἡ κυρία Σάρλ Οὐγκῶ πέρασεν, ἕτοιμη νὰ πέσῃ λιπόθυμη σὲ κάθε στιγμὴ καὶ τόσο ἀδύνατη ὥστε τὴν ἐσήκωναν μᾶλλον παρὰ τὴν ὑπεβάσταζαν. Πρὸ δύο χρόνων ἔθαψε τὸν ἄνδρα της· τώρα τὸν ἀνδράδελφό της. Μὲ πόση τρυφερὴ ἀφοσίωσι καὶ μὲ πόση ἐπιμονὴ ἐνοσήλευαν αὐτὸν τοῦ ἀδελφὸ στὸ διάστημα τῆς μακρᾶς ἀρρωστείας, ἀγρυπνῶντας τὶς νύκτες, θυσιάζοντας γι' αὐτὸν τὰ πάντα, ζῶντας μονάχα γι' αὐτόν· αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ξεχάσουν ποτὲ ὁ πατέρας, οὔτε οἱ φίλοι τοῦ νεκροῦ. Θέλησεν ἀπολύτως νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τέλους καὶ δὲν τὸν ἄφησε παρὰ ὅταν τὴν ἀπέσπασαν ἀπὸ τὸν τάφο.

Ἡ νεκρικὴ πομπὴ πέρασεν ἀπὸ τὰ μεγάλα βουλεβάρτα. Πίσω ἀπὸ τὴ νεκροφόρο ἐβάδιζεν ὁ πατέρας. Φίλοι καὶ συγγενεῖς εἶχαν κάμῃ τὸ πᾶν γιὰ νὰ τὸν πείσουν νὰ μὴν ὑποβληθῇ στὸ μαρτύριο ποὺ μποροῦσε νὰ τοῦ ἐπιφέρῃ ἕναν μοιραῖο συγκλονισμό. Ἀλλὰ πότε ἐδείλιασεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκῶ μπροστὰ στὶς πιὸ σκληρὲς δοκιμασίες ὥστε νὰ θελήσῃ νὰ ἀποφύγῃ αὐτὴν ἐδῶ, εἶναι ἡ πιὸ ὡραῖον ὅσο καὶ θλιβερό — ἔγραφεν ἕνας αὐτόπτης — νὰ βλέπῃ κανεὶς πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ φέρετρο τὸ ἄσπρο κεφάλι, ποὺ ἡ μοίρα ἐπιλέγει τόσες φορὲς χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ τὸ λυγίσῃ». Πίσω ἀπὸ τὸν πατέρα ἀκολουθοῦσαν οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς, γέροι κι' αὐτοὶ οἱ περισσότεροι, καὶ οἱ δύο γιατροὶ καὶ φίλοι τοῦ νεκροῦ, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχαν κατορθώσει νὰ σώσουν. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ δρόμου τὰ πλήθη εἶχαν ἀποτελέσῃ τὴν πένθιμη τιμητικὴ παράταξι σ' ὅλο τὸ μῆκος τῆς διαδρομῆς. Πίσω ἀπὸ τὸν Οὐγκῶ καὶ τοὺς οἰκείους ἐβάδιζαν ὅλο τὸ ἐκλεκτὸ Παρίσι, οἱ φίλοι καὶ οἱ θαυμασταὶ τοῦ πατέρα, βουλευταί, δημοσιογράφοι, λόγιοι, καλλιτέχναι, ἐργάτες ποὺ εἶχαν αἰσθανθῇ τὸ χρέος νὰ συμμερισθοῦν τὸν μεγάλο πόνο του. Στὶς πρῶτες σειρές, ὁ Γκαμπέττας, ὁ Λουΐ Μπλάν, ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς υἱός — ὁ πατέρας εἶχε πεθάνῃ ἐπάνω στὸν πόλεμο τοῦ ἑβδομήντα — ὁ Γκωτιέ, ὁ Φλωμπέρ, ὁ Θεόδωρος ντὲ Μπανβίλ, ὁ Ἰούλιος Κλαρετῆ — καὶ τόσοι ἄλλοι, Γάλλοι καὶ ξένοι, διασημότητες τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐκείνων τῶν καιρῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μποροῦσαν νὰ γεμίσουν στῆλες. Ἀλλὰ πιὸ ἐπιβλητικὸ καὶ πιὸ συγκινητικὸ ἦταν τὸ θέαμα τοῦ πυκνοῦ ἀνωνύμου ὄχλου ποὺ ἀκολουθοῦσε, τῶν ἀναρίθμητων ἀγνώστων οἱ ὁποῖοι, ἀμίλητοι, σκυφτοί, μὲ πρησμένα μάτια γιὰ ἐκεῖνον ποὺ ἔζησε περισσότερο παρὰ γιὰ ἐκεῖνον ποὺ εἶχε πεθάνῃ, συνώδευαν τὸν σεπτὸ καὶ τὸ φέρετρο τοῦ γυιοῦ του. Ἡ συνοδεία αὐτὴ ὅλη καὶ συγκρατώντας, ἦλθε καὶ ἐκεῖ κλαίουσα. Ἀπὸ τὰ πλήθη ποὺ ἐμένανε νὰ περάσῃ τῆς ὅλο καὶ προσετίθεντο μέσα λαοῦ, οἱ [illegible]

ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΝ ΣΤΑΔΙΟΝ ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΤΗΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΘΑ ΑΝΑΖΗΣΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ, ΤΟΥΣ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΧΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ. ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ. ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΟΣ